

Debreceni Ítéltábla

Mf.I.50.044/2025/6.

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (Cím6, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs Péter) által képviselt Felperes1 (Cím2.) I. rendű, Felperes2 (Cím3.) II. rendű, Felperes3 (Cím4.) III. rendű és Felperes4 Cím5) IV. rendű felpereseknek – a (JOGTANÁCSOS) (Cím1) által képviselt Alperes1 (Cím1) alperes ellen rendkívüli munkavégzés ellenértékének megfizetése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 12.M.70.179/2024/30. számú ítélete ellen az alperes által 31. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. felperesnek 136 974 (százharminchatezer-kilencszázhetvennégy) forint, a II. r. felperesnek 153 242 (százötvenháromezer-kétszáznegyvenkettő) forint, a III. r. felperesnek 172 196 (százhetvenkettőezer-százkilencvenhat) forint és a IV. r. felperesnek 167 582 (százhatvanhetezer-ötszáznyolcvankettő) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 793 693 (hétszázkilencvenháromezer-hatszázkilencvenhárom) forint feljegyzett fellebbezési illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából lényeges tényállás szerint a felperesek mozdonyvezetőként az alperes alkalmazásában állnak. A munkavégzési helyük az alperes (SZERVEZETI EGYSÉG)é. Mozdonyvezetőként nem kell országhatáron átnyúló vasúti közlekedésben részt venniük és nem minősülnek a vasúti

szektorban határokon átnyúló interoperábilis szolgáltatásokat ellátó utazó munkavállalóknak. Az I. rendű felperes szakszervezeti és munkavédelmi képviselő.

[2] A felperesek foglalkoztatására az alperes és a szakszervezetek által megkötött Kollektív Szerződés (a továbbiakban: KSZ) alapján kerül sor. A felperesek munkaidő-beosztását az alperes a KSZ rendelkezéseinek megfelelően egy hónapra előre, mindig az előző hónap 23-án küldi meg a részükre. Abban feltünteti az adott napi szolgálat kezdő és befejező időpontját, azokat a napokat, amikor szabadságon vannak, valamint a heti pihenőidők kezdetét és végét. A mozdonyvezetők (vontatási utazó szolgálatot ellátók) részére az alperes nem heti pihenőnapokat, hanem heti pihenőidőt biztosít. A felpereseket az alperes havi munkaidőkeretben foglalkoztatja, a heti pihenőidő tekintetében heti referenciaidőszak van.

[3] Az alperes a felperesek részére heti szinten a napi pihenőidőt és a heti pihenőidőt oly módon adta ki, hogy két munkavégzés között biztosította a lakóhelyi napi pihenőidőt 12 óra időtartamban és az úgynevezett utazási normaidőt (az I. III. és IV. rendű felperesek esetében 30+30 perc, a II. rendű felperesnél 90+90 perc), továbbá hetente egyszer lehetőség szerint a 48 óra heti pihenőidőt. Az alperes a napi pihenőidőt és az utazási normaidőt sem adta ki a heti pihenőidőt megelőző munkavégzést követően, hanem helyettük legalább 42 órát kitevő megszakítás nélküli pihenőidőt biztosított úgy, hogy a munkaidőkeret átlagában legalább 48 óra heti pihenőidőben részesítette a felpereseket.

[4] Amennyiben a felperesek a munkavégzést követően szabadságot vettek igénybe, abban az esetben sem a szabadságot megelőzően, sem azt követően, ahhoz szorosan kapcsolódóan nem biztosította részükre az alperes a napi pihenőidőt és az utazási normaidőt.

[5] Az utóbb fenntartott kereseteikben a 2018. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra az I. rendű felperes 2 158 249 forint, a II. rendű felperes 2 485 464 forint, a III. rendű felperes 2 737 411 forint, míg a IV. rendű felperes 2 686 491 forint rendkívüli munkavégzésért járó bérpótlék és annak kamata megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Arra hivatkoztak, hogy a heti pihenőidőt, illetve a szabadságot megelőzően az alperes a részükre nem adott ki – egyirányú utazási idővel számított – napi pihenőidőt, amelynek a tartamára eső munkavégzés idejére kérték az alperes marasztalását. Annak mértékét a KSZ 10. számú mellékletének 11. §-a alapján éves szinten 200 óráig 50%-ban, míg a fölött 150%-ban jelölte meg. Kereseteik jogalapjaként a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 107. § a) pontjára, 143. § (2) bekezdés a) pontját jelölték meg és hivatkoztak – többek között – Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) XVII. cikkének (4) bekezdésére, a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 68/B. § (1) bekezdésére, a Kúria ügyeleti díj megfizetése tárgyában hozott Mfv.II.10.279/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről szóló 12/2020. (VI. 22.) AB határozatra (a továbbiakban: AB határozat), az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-477/21. számú ítéletére (IH és a JOGELŐD ALPERES) ügyében 2023. március 2-án hozott ítélet, EU:C:2023:140, a továbbiakban: EUB ítélet), a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, az Európai

Parlament és a Tanács 2003/88/EK irányelvére (2003. november 4.) (a továbbiakban: Irányelv), továbbá a Kúria jelen jogvita jogkérdéseivel azonos tárgyban hozott határozataira is (kiemelten a Kúria Mfv.II.10.025/2024/6. számú és Mfv.IV.10.044/2024/6. számú végzésében foglaltakra).

[6] Az alperes módosított ellenkérelmében a keresetek elutasítását kérte. A felperesek tényelőadásait a munkaidő-beosztási adatokat érintően alapvetően nem vitatta, és nem vitatta azt sem, hogy nem biztosította a lakóhelyi napi pihenőidőt a felpereseknek azokban az esetekben, mikor a munkavégzést heti pihenőidő, vagy szabadság követte. A jogalap tekintetében a Kúria hatályon kívüli helyező végzéseiben kifejtetteket támadta, és következetesen vitatta, hogy a munkaidő-beosztási gyakorlatával bármilyen normasértést követett volna el, ahogyan azt is, hogy a felperesek által igényelt jogkövetkezménynek lenne bármilyen jogszabályi alapja.

[7] Az elsőfokú bíróság a fellebbezett ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg rendkívüli munkavégzés ellenértéke jogcímén az I. rendű felperesnek 2 157 067 forintot és ennek 2019. július 25. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, továbbá 137 048 forint perköltséget; a II. rendű felperesnek 2 413 261 forintot és ennek 2019. július 25. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, továbbá 143 375 forint perköltséget; a III. rendű felperesnek 2 711 745 forintot és ennek 2019. július 25. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, továbbá 170 717 forint perköltséget; valamint a IV. rendű felperesnek 2 639 088 forintot és ennek 2019. július 25. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, továbbá 164 494 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg az állam javára 594 070 forint illetéket, és megállapította, hogy a fennmaradó 15 705 forint eljárás illeték az állam terhén marad.

[8] Az ítélete indokolásában hivatkozott – többek között – az Alaptörvény XVII. cikkének (4) bekezdésére, az Mt. 93. § (1)-(4) bekezdéseire, a 104. § (1) bekezdésre, a 106. § (1)-(3) bekezdéseire, a 107. § a)-b) pontjára, a 124. § (1)-(5) bekezdéseire, a 143. § (1)-(7) bekezdéseire, a 260. § (1) bekezdésére, a 274. §-ára, valamint a 286. § (1), (3) és (4) bekezdéseire. Felhívta a Vtv. 68/A. § (4) bekezdését, a 68/B. § (1)-(2) bekezdéseit, továbbá a KSZ 33. § 1., 3. és 9. pontját, a 41. § 4. pontját, a 46. § 1. pontját, illetve a KSZ Helyi Függelékének 7. és 10. számú mellékletét, továbbá a Charta 31. cikk (2) bekezdését, az Irányelv 3. és 5. cikkét. Irányadónak tekintette az AB határozatot, mely kimondta, hogy a Kúriának az az értelmezése, miszerint a napi pihenőidő és a heti pihenőidő egy időben kiadható, nem egyeztethető össze az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésével, mivel abból – a pihenőidők eltérő rendeltetésére tekintettel – az következik, hogy a napi és heti pihenőidő önálló jogcímen illeti meg a munkavállalókat.

[9] Az elsőfokú bíróság elsődlegesen a kereset jogalapját vizsgálta, ezen belül azt, hogy a napi pihenőidő kiadása akkor is kötelező-e, ha a munkáltató a munkavállaló részére az adott munkanapot közvetlenül követően heti pihenőidőt vagy szabadságot osztott be. Ezt követően azt, hogy a napi pihenőidőnek a heti pihenőidő, illetve a szabadság előtti kiadásának az elmaradása megalapoz-e pótlékra való jogosultságot az Mt. 143. § (2) bekezdés a) pontja alapján.

[10] A Miskolci Törvényszék hasonló tényállású ügyben előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Az EUB a C-477/21. számú ítéletében kimondta, hogy a napi pihenőidőt – a két jog önálló jellegére figyelemmel – a heti pihenőidőhöz való jogon túlmenően kell biztosítani. Az EUB úgy foglalt állást, hogy az Irányelv 3. cikkében előírt napi pihenőidő nem képezi az Irányelv 5. cikke szerinti heti pihenőidő részét, hanem ahhoz hozzáadódik.

[11] Az EUB megítélése szerint a nemzeti szabályozás által előírt heti pihenőidő időtartamától függetlenül biztosítani kell a 3. cikk szerinti napi pihenőidőhöz való jogot, ezért a munkavállaló számára a nemzeti szabályozás által előírt heti pihenőidő időtartamán felül is ki kell adni a 3. cikk szerinti napi pihenőidőt. Az EUB döntése szerint a munkavállalónak közvetlenül a munkaidőt követően kell napi pihenőidőben részesülnie függetlenül attól, hogy ezt a napi pihenőidőt követi-e munkaidő vagy sem. Ha a napi pihenőidőt és a heti pihenőidőt egybefüggő módon nyújtják, a heti pihenőidő csak akkor kezdődhet el, amikor a munkavállaló már részesült napi pihenőidőben. Mindebből az EUB szerint az következik, hogy amennyiben a munkavállaló számára heti pihenőidőt adnak ki, a munkavállaló jogosult arra is, hogy az említett heti pihenőidőt megelőzően megkapja a napi pihenőidőt.

[12] Az elsőfokú bíróság ezeket szem előtt tartva kimondta, hogy az ügyben eljáró magyar bíróságoknak követniük kell az EUB-nak az alperes ügyében hozott ítéletét. Az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező bíróságra az EUB ítélete kötelező.

[13] Az előzőekre – és különösen az azonos tényállású ügyben hozott EUB ítéletre és a Kúria végzéseire – figyelemmel a törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy a heti pihenőidő előtt beosztani/kiadni elmulasztott napi pihenőidő időtartamára eső munkavégzések, mint munkaidő-beosztástól eltérő munkaidőre járó díjazás iránti felperesi igények alaposak. Miután az EUB ítéletének az egyik fontos megállapítása volt az, miszerint a napi pihenőidő nem a következő munkavégzéshez, hanem a már ledolgozott munkanaphoz kapcsolódik, tekintet nélkül arra, hogy a munkavégzést egy újabb munkavégzés vagy pihenőidő követi, így minden olyan esetben is, amikor a munkavégzést nem heti pihenőidő, hanem egyéb távollét (például szabadság, betegszabadság, munkaidő-kedvezmény) követi, a munkavégzést után a napi pihenőidő ugyanúgy beosztandó/kiadandó.

[14] Éppen ezért a szabadság – ami szintén önálló jogcímen illeti meg a munkavállalót – munkaidő-beosztásban meghatározott kezdő időpontja előtt, a szabadságot

megelőző munkavégzést követően a napi pihenőidőt az alperesnek ugyanúgy biztosítani kell, mint a beosztott heti pihenőidőt megelőzően. Az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak az alperes azon hivatkozását, miszerint a felpereseknek az utóbb előterjesztett keresetváltoztatásukban a szabadságot megelőzően ki nem adott napi pihenőidő tartamára eső munkavégzés idejére érvényesített rendkívüli munkavégzésért járó bérpótlék iránti igénye az Mt. 286. § (1) bekezdése alapján elévült, mert a felperesek már a keresetlevelükben sérelmezték, hogy az alperes a heti pihenőidő és a szabadság előtt nem adta ki a napi pihenőidőt, valamint az igényérvényesítés időtartama, azon belül a szabadsággal érintett napok nem változtak.

[15] Az érdekképviselési tevékenységet ellátó I. rendű felperes munkaidő-kedvezményével összefüggésben az elsőfokú bíróság kimondta, hogy annak indoka az, hogy ha tisztsége folytán nem munkát, hanem érdekképviselési tevékenységet lát el, ugyanúgy részesüljön díjazásban, mintha munkát végezne. A munkaidő-kedvezmény biztosításának céljával ellentétes lenne az a jogértelmezés, amely szerint a mentesüléssel érintett munkaidővel összefüggésben a munkáltatónak nem állna fenn kötelezettsége a napi pihenőidő biztosítására. Erre figyelemmel a [helyesen] I. rendű felperesnek a napi pihenőidő biztosítására vonatkozó igénye a munkaidő-kedvezménnyel (érdekképviselési távolléttel) érintett munkanapokat illetően is alapos volt.

[16] Az elsőfokú bíróság összességében azt állapította meg, hogy a kereset jogalapjában megalapozott volt, a napi pihenőidő kiadása elmulasztásának jogkövetkezményeként a felperesek a teljesített szolgálataikra az Mt. 143. § (2) bekezdés a) pont szerinti ellenértékre, azaz a rendes munkaidőre járó munkabérén felül a rendkívüli munkavégzés bérpótlékára jogosultak, amelyeket a Kúria által lefektetett elvek mentén munkáltak ki.

[17] Az alperes „megváltott heti pihenőidőként” azokat az időtartamokat szerepeltette a saját számításait tartalmazó táblázatokban, amikor a kijelölt heti pihenőidőben rendkívüli munkavégzést rendelt el és ezen időtartamra emelt összegű bérpótlékot fizetett a felpereseknek. Álláspontja lényege szerint a heti pihenőidő teljes tartamában történő megváltása esetén heti pihenőidő hiányában fel sem merülhet a beosztás szerinti heti pihenőidőt megelőző lakóhelyi napi pihenőidő biztosításának kötelezettsége. Az alperes nem vitásan a „megváltott heti pihenőidőket” heti pihenőidőként jelölte ki, ekként tartotta nyilván és a munkaidőkeret elszámolásakor is heti pihenőidőként vette figyelembe, méghozzá teljes tartamában, a heti pihenőidő tehát ezekben az esetekben is rögzült, méghozzá helyében és időtartamában egyaránt. Az elsőfokú bíróság szerint azonban az alperes ilyen esetben is köteles lett volna – már az eredeti munkaidő-beosztásban – a kijelölt heti pihenőidőt megelőzően, a megelőző munkavégzést követően biztosítani a napi pihenőidőt. Miután ezt elmulasztotta, a „megváltott heti pihenőidőként” nyilvántartott időtartamokra kifizetett díjazás nem volt levonható a felperesek követeléséből.

[18] Az alperes által a munkaidőkereten felüli munkavégzés ellenértékéként kifizetett összegek levonását sem találta alaposnak. A munkaidőkereten belül ki nem adott

napi pihenőidők a jogszabályba ütköző munkaidő-beosztás miatt váltak rendkívüli munkavégzésért járó pótlékot megalapozó időkké, ezen időtartamokkal nyilvánvalóan nem nőtt meg a felperesek által ledolgozott munkaórák száma, így a munkaidőkeret teljes mértékben irreleváns volt a kereseti követelések összecszerűsége szempontjából.

[19] A felperesek utóbb nem vitatták, hogy az alperesi táblázatokban a „már megfizetett RK levonása” jelzésű sorok tekintetében, az úgynevezett túlnyúló szolgáltatok tartamára őket további díjazás nem illeti meg.

[20] Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, melyben elsődlegesen annak részbeni megváltoztatását, a keresetek teljes elutasítását és a felperesek perköltségben történő marasztalását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokon eljáró bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte.

[21] A fellebbezés indokolásában utalt a magyar munkajog hagyományaira, melyben a jogalkotó a napi pihenőidőt két munkanap, illetve két munkavégzés között rendeli biztosítani. Az Mt. 2023. január 1. napjától hatályos módosítása a napi pihenőidő fogalmát, szabályozásának lényegét, illetve biztosításának feltételeit egyértelműsítette, amikor kimondta, hogy nem kell napi pihenőidőt beosztani, ha a munkáltató a munka befejezését közvetlenül követő napra munkaidőt nem oszt be, vagy rendkívüli munkaidőt nem rendel el.

[22] A napi pihenőidő magyar fogalmából következően annak kiadása a heti pihenőidőt megelőzően nem értelmezendő, a magyar szabályozás a teljes, 7 naponkénti pihenőidőt egy egységes, a munkajogi hagyományokhoz és rendszerhez igazodó tagállami heti pihenőidő fogalom alá vonta és nem bontotta meg azt Irányelv szerinti két különálló jogcímre. A magyar munkajogi szabályozás az Irányelvtől eltérő napi és heti pihenőidő fogalmakat használ, ugyanis a magyar heti pihenőidő fogalom oly módon került kialakításra, hogy annak tartalmában és mértékében már figyelembe vették az uniós 11 órás napi és 24 órás minimális heti pihenőidőt. A magyar heti pihenőidő kielégíti, sőt meghaladja az Irányelv által hétnaponta a heti pihenőidőre és a napi pihenőidőre elvártan előírt minimális védelmi szintet és ez a szabályozás kielégíti mind az Alaptörvény, mind az Irányelv célját. A tagállami jognak érdemben és nem formálisan kell megfelelnie az uniós jognak. Mindig figyelemmel kell lenni az adott tagállami szabályozás céljaira, összefüggéseire, a fogalmak és jogintézmények összekapcsolódó rendszerére. Amennyiben nyilvánvaló, hogy a nemzeti szabályozás szerinti heti pihenőidő fogalma nem azonos az Irányelv szerinti és az EUB által értelmezett fogalommal, úgy az utóbbi a tagállami bíróság számára nem lehet irányadó.

[23] Az alperes fenntartotta, hogy az EUB átfogalmazta a magyar bíróság kérdését, válaszában helyesen és kizárólag az uniós jogintézményekre adott értelmezést. Éppen ezért az csak kizárólag tartalmilag, az előírás célját szem előtt tartva vonatkoztatható a magyar fogalom értelmezésére. A tagállami jog és az uniós jog eltéréseinek feloldása nem az EUB

feladata, a tagállami jog uniós joggal összhangban történő értelmezése a tagállami bíróság feladata.

[24] A magyar munkajogi szabályozásban a heti pihenőidő mértéke jóval kedvezőbb a 7 naponta biztosítandó uniós 35 órás minimum szabálynál. A napi pihenőidő csak két munkavégzés között értelmezhető. A felperesek a kereseteikben azonban az uniós és a hazai munkajogi szabályok olyan keverékének alkalmazását kérték, hogy a magyar munkajogi szabályozás szerinti heti pihenőidő változatlan kiadása mellett, azzal együtt egy uniós napi pihenőidőt is adjon ki az alperes, ez azonban a jogbiztonság elvét súlyosan sértené, a két autonóm jogrendszer elemei önkényesen nem válogathatók össze. Ez a contra legem értelmezés tilalmába ütközne, amely az Alaptörvény 28. cikkéből is következően tilos.

[25] Az AB határozatából sem következik több vagy más, minthogy a napi és heti pihenőidő önálló jogcímen illeti meg a munkavállalókat, mivel azok rendeltetése eltérő, a napi és a heti pihenőidő tekintetében a jogosultság feltételei és annak mértéke tekintetében az Mt., illetőleg esetlegesen speciális előírások együttes tartalma az irányadó. Az Alkotmánybíróság a Kúria érintett határozatát arra tekintettel semmisítette meg, hogy alkotmányellenes volt a Kúria azon indokolása, hogy a napi és heti pihenőidő egyidőben történő kiadásának nincs akadálya. Erre azonban sem az Mt., sem a KSZ nem ad lehetőséget és ilyen gyakorlata az alperesnek nincs. Az AB határozat nem tartalmazott olyan rendelkezést, hogy a napi pihenőidőt és a heti pihenőidőt egymást közvetlenül követően kell kiadni.

[26] A fellebbezési érvelésében az alperesnek továbbra is az volt az álláspontja, hogy a magyar heti pihenőidő előtt önálló jogcímen a magyar napi pihenőidőt nem lehet kiadni, mivel ebben az esetben hiányzik a magyar napi pihenőidőre való jogosultság egyik törvényi feltétele (a következő munkanapi munkakezdés).

[27] Kifogásolta mindezek alapján, hogy az elsőfokú bíróság indokolása nem terjed ki arra, hogy mire alapítja azon megállapítását, hogy a magyar jogalkotó a napi pihenőidő szabályozásánál az Irányelv 3. cikke szerinti minimumkövetelményt vette át, azonban a heti pihenőidő vonatkozásában a munkavállalók számára kedvezőbb szabályozásként az Irányelv 24 órás minimum követelményéhez képest 48 órát biztosít.

[28] Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a tagállami magyar szabályozásban használt releváns fogalmak tartalma nem azonos az uniós szabályozás fogalomrendszerével és a fogalmak közé egyenlőségjelet tett. Utalt arra, hogy az EUB szerint is az uniós jog sajátos terminológiát használ.

[29] Nem vitatta az alperes, hogy az EUB ítélete szerint a heti pihenőidő 24 órát meghaladó biztosítása nem mentesíti a munkáltatót a napi pihenőidő kiadásának

kötelezettsége alól. A Kúria és az elsőfokú bíróság azonban ahelyett, hogy az uniós fogalmak magyar nyelvű megfelelői pontos tartalmának feltárásával értelmezték volna az irányadó magyar jogszabályokat, kimondták, hogy követni kell az EUB ítéletét, mely semmilyen további mozgásteret a magyar bíróságok számára nem biztosít. Ezzel kizárták a nemzeti jog uniós, alkotmányos és általános jogértelmezési elveinek alkalmazását. Az elsőfokú bíróság a magyar jogi fogalmakat azonosította az Irányelvi fogalmakkal, döntését kizárólag az EUB ítéletében foglalt értelmezésre alapította, mely eljárás az Alaptörvény szuverenitásvédelmi rendelkezései alapján a törvényes bíróhoz való jog sérelmét eredményezte.

[30] Az alperes nem értett egyet az elsőfokú ítélet azon megállapításával, mely szerint a jogvita eldöntése során az EUB ítéletét irányadónak kell tekinteni, azaz a napi pihenőidő kiadása a munkavégzést követően abban az esetben is külön jogcímen kötelező, ha azt nem munkavégzés követi. Ezzel ugyanis az elsőfokú bíróság azt is rögzítette, hogy az EUB ítélete felülírja a magyar jogszabályokat, illetve az AB határozatot és lényegében új jogot alkotott, megsértve a contra legem jogalkalmazás és bírói jogalkotás tilalmát, melyek a tisztességes bírósági eljárás garanciális elemei. Az elsőfokú bíróság visszamenőlegesen módosította a napi pihenőidő kiadására vonatkozó Mt. szabályok értelmezését, azok alkalmazásának jogszerűségét, ezáltal a foglalkoztatásokat visszaható hatállyal jogellenessé téve, amely a jogállamiság, valamint a jogbiztonság elvének súlyos sérelmét valósítja meg.

[31] A magyar jog értelmezése a magyar bíróságok kizárólagos joga és kötelezettsége, melynek korlátait az általános jogelvek alkotják, különösen a jogbiztonság elve. Az alperes hivatkozott az Mt. preambulumára, annak részletes indokolására, illetve az Mt. 5. § (1) bekezdésében írt rendelkezésekre, az ahhoz kapcsolódó kommentárirodalomra, melyből szerinte az következik, hogy a munkajogi szabályokat nem izoláltan, önmagukban, hanem az irányadó jogrendszer egészéhez viszonyítva kell értelmezni Magyarország az Európai Unió jogrendjével összhangban. Az Mt. 104. § (1) bekezdése és az Mt. 87. § (1) bekezdésének nyelvtani értelmezéséből megállapítható, hogy a „következő munkanapi munkakezdés” alatt a következő naptári napon vagy a következő megszakítás nélküli 24 órás egység által meghatározott munkanapon történő munkavégzést kell érteni.

[32] Az AB határozat szerint is a napi pihenőidő a két munkavégzés közötti regenerálódását biztosítja a munkavállalónak. Lényeges azonban, hogy az AB határozat olyan megállapítást nem tartalmazott, hogy a heti pihenőidőt megelőzően napi pihenőidőt is kellene a munkáltatónak biztosítania. A nyelvtani értelmezést erősíti tehát a napi pihenőidő céljával és rendeltetésével összefüggő értelmezés is, továbbá a napi és heti pihenőidő szabályozásának történeti értelmezése. Az Mt. 104. § új (5) bekezdésének beiktatásakor nyilvánvalóvá is tette a jogalkotó, hogy a napi pihenőidő rendeltetése az, hogy a munkavállaló számára két egymást követő munkanapon történő munkavégzés között megfelelő idő álljon rendelkezésre a regenerálódás, pihenés érdekében.

[33] Ezzel egyező volt eddig a bírói jogértelmezés is, amely az Mfv.X.10.257/2019/7. számú ítéletében is megjelent, amikor kimondta a Kúria, hogy a heti pihenőidő a beosztás szerinti munkaidő befejezésétől a következő beosztás szerinti munkaidő

kezdetéig tart. Nem kell tehát a heti pihenőidő előtt napi pihenőidőt biztosítani, mivel a heti pihenőidő a beosztás szerinti munkaidő befejezésekor nyomban megkezdődik. Ettől a közzétett kúriai határozattól az elsőfokú bíróság döntése eltért, azonban ennek semmilyen indokát nem adta. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, azaz a döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (4) és (5) bekezdéséből következően a bíróságnak a felek észrevételeit kellő alaposággal kell megvizsgálnia és határozatában ennek értékeléséről kell számot adnia.

[34] Az elsőfokú bíróságnak az az értelmezése, mely szerint a jogalkotó az Irányelv 24 órás minimum követelményéhez képest 48 órát biztosít heti pihenőidőként a tételes magyar jogi rendelkezésekből nem vezethető le, az EUB ítéletére pedig nem alapozható ilyen álláspont. A napi pihenőidő funkciója az, hogy a dolgozó fel tudjon töltődni és fel tudjon készülni a következő munkanapra, tehát két egymást követő munkanapi munkavégzés közötti pihenőidőként került meghatározásra. Az arra való jogosultságnak két feltétele van, egyrészt a napi munkavégzési kötelezettség teljesítése, másrészt a következő munkanapra vonatkozó munkavégzési kötelezettség fennállása és ha bármelyik törvényi feltétel hiányzik, nem áll fenn a munkavállaló jogosultsága a napi pihenőidőre. Az uniós jog értelmezése nem mentesíti a tagállami bíróságot az alól, hogy a nemzeti jogot értelmezze, hogy az tartalmilag megfelel-e az uniós jogi fogalmaknak, összességében biztosítja-e az Irányelv célját, minimumfeltételeit.

[35] Az EUB ítélete csak és kizárólag az uniós jog értelmezése körében adott és adhatott egyértelmű választ, ebből következően mind a „nemzetközi joggal”, mind a magyar joggal ellentétes az elsőfokú ítélet azon álláspontja, mely szerint az ügyben eljáró magyar bíróságoknak követniük kell az EUB-nak az alperes ügyében hozott ítéletét. Igaz, hogy az EUB ítélete „nem utalta vissza a napi és a heti pihenőidő meghatározását” a nemzetközi bíróságok hatáskörébe, de ezt nem is kellett megtennie. Az egyértelmű hatásköri szabályok alapján ugyanis a tagállami napi és heti pihenőidő fogalmának a meghatározása a tagállam, annak értelmezése pedig kizárólag a tagállami bíróság feladata.

[36] Az alperes szerint nem fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy annak miért nem tulajdonított jelentőséget, hogy a magyar szabályozás a napi pihenőidőt csak két egymást közvetlenül követő munkavégzés között értelmezi a törvényi fogalom szerint. A magyar szabályozás alapján a munkavállaló minden munkavégzés után részesül olyan rendeltetésű és mértékű pihenőidőben, amit az uniós jog napi pihenőidő jogcímén előír. Az egységes és osztatlan magyar heti pihenőidő fogalom garancia arra, hogy azon belül az uniós napi pihenőidő minden esetben biztosításra kerül a munkavállaló számára.

[37] Az alperes fellebbezési érvelése szerint a Kúria és így az elsőfokú bíróság az EUB ítéletét kvázi omnipotens jogforrási erővel ruházta fel, mely felülírja a tételes magyar jogot, módosítja a pihenőidők fogalmát és rendszerét, átírja a magyar jogalkotó akaratát, így

végso soron a tagállami bíróságok helyett az EUB érdemben eldöntötte a hazai bíróságok előtt folyamatban lévő pereket, ami sem a nemzetközi, sem az uniós, sem a magyar jogból nem vezethető le és ellentétes az Alaptörvény E) cikk (2)-(4) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.

[38] Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete helytelenül értelmezte és alkalmazta az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdését és 28. cikkét, az Mt. 104. §-át és 106. §-át, a rendelkezésre álló bizonyítékokból nyilvánvalóan helytelen jogi következtetést vont le, ennél fogva okszerűtlen is, így nem felel meg a Pp. 279. § (1) bekezdésének sem, vagyis jogszabálysértő.

[39] Az alperes fenntartotta azon érvelését, hogy a Kúria végzéseit követően a felperesek annyiban is megváltoztatták a kereseteiket, hogy igényt érvényesítettek olyan munkavégzések esetében is, amikor a beosztásaik szerint rendes munkaidőben szabadságot megelőzően végeztek munkát, azonban az eredeti kereseteikben nem kifogásolták azt, hogy az alperes a perbeli időszakban a szabadságok előtt mellőzte a napi pihenőidő kiadását. A keresetek ezirányú megváltoztatását azonban nem indokolhatja sem az EUB ítélete, sem a Kúria döntése. A szabadságot közvetlenül megelőzően kiadandó napi pihenőidők nem képezték a jogvita tárgyát a Kúria előtti eljárásokban. Arra hivatkozott, hogy az Mt. 286. § (1) és (4) bekezdéseiben megfogalmazott elévülési szabályok miatt ilyen jogcímen igény csak a keresetváltoztatások előterjesztését megelőző 3 év tekintetében érvényesíthető, vagyis az azt megelőző időszakra a keresetváltoztatással érintett követelés elévült.

[40] A felperesek az eredeti kereseteikben a szabadság előtt ki nem adott napi pihenőidő miatti rendkívüli munkára nem hivatkoztak, tényállítást ebben a körben nem tettek, ilyen jogcímet nem jelöltek meg, ilyen igény jogalapját, jogi érvelésének levezetését nem terjesztettek elő, ezzel összefüggően igényt sem érvényesítettek. A kereset „elengedhetetlen hármasa együttes feltétele” (tényállítást-jogalap, jogcím-érvényesített jog, követelés) közül egyik sem került megjelölésre 2024 novemberét megelőzően. Ezt nem helyettesíti az sem, hogy bizonyos időszakokra más tényállítást és jogcím alapján volt a felpereseknek korábban is igénye. A szabadság előtt ki nem adott napi pihenőidő miatti rendkívüli munka pótlékának megfizetése iránti kereseteket a felperesek először 2024-ben terjesztettek elő, ezért ezen igényeik elévültek.

[41] A felperesek a módosított kereseteikben az Mt. 143. §-ra és a KSH 10. mellékletének 11. §-ára figyelemmel rendkívüli munkavégzésért járó bérpótlék címén terjesztették elő követeléseiket, tehát a rendes munkaidőként beosztott és akként is teljesített munkavégzés egy részét napi pihenőidővé, illetve utazási normaidővé minősítették át, illetve rendes, beosztás szerinti munkaidőt rendkívüli munkaidővé. Az Mt. 96. § (1) bekezdése alapján azonban a munkaidő-beosztás szabályait a munkáltató állapítja meg és azt az Mt. 97. § (5) bekezdése szerint ő módosíthatja. A heti pihenőnap és a heti pihenőidő beosztásának joga része a munkaidő-beosztás jogának, annak tárgyában a munkavállaló rendelkezést nem tehet, és munkavállalói kérelemre történő bírói megállapítással a munkaidő-beosztás tényezőit, elemeit szintén nem lehet átminősíteni. A napi pihenőidő biztosítása

elmulasztásának azonban, ha megszegte is azt az alperes, van következménye, amely nem a rendkívüli munkavégzés pótlékára vonatkozó fizetési kötelezettség. Abban az esetben, ha nem áll rendelkezésre a törvény szerinti napi pihenőidő minimális tartalma, a munkavállaló csak a törvény által megszabott napi pihenőidő elteltével állítható munkába (MK 17. számú állásfoglalás). A felperesek azonban sohasem kerültek munkába állításra a korábbi munkavégzést követő 12 óra (+ utazási normaidő) leteltét megelőzően.

[42] A napi pihenőidőhiány tekintetében a felperesek által hivatkozott jogszabályi, kollektív munkajogi rendelkezések pótlékfizetési kötelezettséget nem írnak elő. A felperesek a perbeli esetekben csak a beosztás (tényvezénylet) szerinti időben végeztek munkát, amikor egyébként rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségük volt. Az alperes szerint a jogalkotó a rendkívüliség szempontjából nem a munkavégzést, hanem a munkaidő elrendelését tekinti elsődlegesnek, azonban a perbeli esetekben sem többletmunka, sem a beosztástól eltérő időben végzett munka nem merült fel. A rendkívüli munka díjazásánál díjazni kell magát a munkavégzést, másrészt annak rendkívüli jellegét. A felperesek azonban nem rendkívüli helyzetre kérték a pótlék megállapítását, hanem a velük kellő időben közölt munkaidő-beosztás szerinti munkaidőben történő munkavégzésre tekintettel tartottak arra igényt, a munkaidő-beosztásnak az általuk több évvel később indítványozott átértékelésével. Nem áll fenn tehát az a váratlanság, amelynek pótlékkal való kompenzálása a rendelkezés fő célja az Mt. 107. § a) pontja szerinti esetben. A velük közölt munkaidő-beosztás átminősítésére nincs lehetőség, erre vonatkozóan tény- és jogállítást a felperesek nem tettek. Az alperes álláspontja szerint, ha esetlegesen az lenne megállapítható, hogy a felperes munkaidő-beosztása nem volt teljes mértékben jogszerű, az kizárólag a munkaidő-beosztás jogellenességének megállapítását vonhatná maga után, azonban annak szankcionálására nem a rendkívüli munkavégzés pótléka szolgál. A Kúria Mfv.II.10.185/2014/6. számú ítélete értelmében rendes munkaidőben rendkívüli munkavégzés teljesítése kizárt. Az ellenkező értelmezés ugyanis ugyanazon munkaidő kétszeres számítását eredményezné, márpedig a perbeli esetekben a felperesek rendes, beosztás szerinti munkaidőben végeztek munkát.

[43] Az alperes szerint a Kúria Mfv.X.10.257/2019/7. számú ítéletéből és a BH2022.6.161. számon megjelent döntésből az is következik, hogy egy időtartam heti pihenőidőkénti minősítéséhez, annak egybefüggőségét (megszakítás nélküliségét) és minimálisan 40 órás időtartamát kell értékelni, az ekként való kijelölését nem. A számítások során tehát nem csupán a kijelölt heti pihenőidő, illetve annak kezdete vehető figyelembe, hanem az ahhoz tartozó munkavégzéssel, távolléttel vagy bármilyen más jogcímmel meg nem szakított teljes munkamenetes időszak a két munkavégzés között.

[44] A Kúriának az értelmezése az alperes megítélése szerint oda vezet, hogy a napi pihenőidő biztosításának csak egyetlen funkciója lehet, hogy a munkavállaló kipihenten kezdje meg a heti pihenőidőt. Ilyen rendeltetése azonban a napi pihenőidőnek sem az AB határozat, sem az EUB ítélete, sem az Mt. szerint nincs. Az EUB ítélet alapján minden munkavállalónak közvetlenül a munkaidőt követően kell napi pihenőidőben részesülnie és a heti pihenőidő csak akkor kezdődhet el, amikor a munkavállaló már részesült napi pihenőidőben, mindez pedig lehetővé teszi az uniós jog olyan értelmezését is, hogy amennyiben az egybefüggő heti pihenőidő, már eleve meghaladja a 35 órát, abban az esetben az Irányelv szerinti napi pihenőidő az ilyen időtartamú heti pihenőidőtől elkülönített időben is

kiadható. Ehhez képest a Kúria értelmezése szerint a napi pihenőidőt közvetlenül a heti pihenőidőt megelőzően kell biztosítani, vagyis akár 60 óra egybefüggő lakóhelyi pihenőidő kiadását írta elő. A Kúria a végzéseiben az EUB ítéletének egyes megállapításai tekintetében érvényesíti annak saját maga által hivatkozott kötelező erejét, egyéb megállapításai tekintetében azonban kifejezetten mellőzi azokat és az elsőfokú bíróság ítélete sem ad választ arra, hogy mi a jogi alapja a heti pihenőidő kezdő időpontjától visszafelé a napi pihenőidő előírásának, és ez miért nem a munkavégzés befejezéséhez kapcsolódik közvetlenül.

[45] A „megváltott heti pihenőidőkkel” kapcsolatban az alperes fenntartotta, hogy a tényvezénylés, az időkimutatási lista és a bérjegyzék együttes adatai alapján egyértelműen megállapítható, hogy a rendes/rendkívüli/rendes munkavégzések között a lakóhelyi napi pihenőidőt az alperes ténylegesen biztosította, a rendkívüli munkavégzés időtartamára a heti pihenőidőben végzett munka ellenértékét (munkabér + emelt összegű pótlék) megfizette, így amennyiben az eredeti beosztás szabálytalansága is lenne megállapítható, a rendkívüli munkavégzés elrendelése a korábbi beosztást jogszerűen módosította, a ténylegesen biztosított napi pihenőidőkön felül további napi pihenőidő beosztására, biztosítására szükség nem volt. A bérjegyzékekben szerepeltette a heti pihenőidő megszakítását, mely tényből levezethető a heti pihenőidő megváltására vonatkozó érvelése.

[46] Az alperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság egyáltalán nem vizsgálta a heti pihenőidőt megelőző munkanapon végzett rendkívüli munkavégzést érintő kétszeres pótlék kifizetésre vonatkozó érvelését. Amennyiben ugyanis a kijelölt heti pihenőidő előtt, a felperesek által kalkulált napi pihenőidőben rendkívüli munkavégzés már történt, úgy kizárt ugyanazon időszakra ismételt pótlék megállapítása.

[47] A munkaidőkereten felüli munkavégzés pedig csak a beosztás szerinti, de a havi munkaidőkereten felül teljesített munkavégzést jeleníti meg, annak tehát nem képezi részét a munkaidő-beosztástól eltérő rendkívüli munkavégzés. A munkaidőkereten felül teljesített munkavégzésért ezen a jogcímen már fizetett pótlékot. Erre tekintettel a felpereseknek az adott hónapra vonatkozó, rendkívüli munkavégzés után járó rendkívüli munkavégzés ellenértékének pótléka iránti igénye csak a kereten felül végzett és pótlékkal korábban már díjazott munkavégzést meghaladó mértékben vehető figyelembe, ellenkező esetben a munkaidőkereten felül végzett munkamennyiségért kétszeresen fizetne.

[48] Az alperes érvelése szerint a munkaidő-kedvezmény lényege, hogy annak időtartama alatt a munkavállaló a munkaidejében mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól. Az érdekképviseleti tevékenységet vállaló munkavállaló a társadalom által értékelt munkát végez a tevékenysége ellátása során, ez a munka azonban nem az Mt. hatálya alá tartozó munkavégzés, ezért arra tekintettel az I. rendű felperes annak befejezését követően olyan napi pihenőidőre, melyet az alperesnek kellene „biztosítani”, nem volt jogosult. Az érdekképviseleti tevékenység nem munkavégzés módjára „viselkedik”, ezért ahhoz nem is kapcsolódhat rendkívüli munkavégzés és annak pótléka, mivel nem történik az időtartama alatt munkavégzés.

[49] A fellebbezésében hivatkozott a Gyulai Törvényszék 7.M.70.134/2024/44/I. számú ítéletére, mely a jelen üggyel megegyező tárgyú perben jogalapjában elutasította az elmaradt bérpótlék és kamatai megfizetése iránt benyújtott keresetet, felhívva a 2025. évi LV. törvényt, amely módosította – többek között – a Vtv.-t., és a módosító törvény preambuluma, illetve annak 38. §-ához fűzött indokolásra is utalt, mely utóbbit az alperes szerint a másodfokú bíróság sem hagyhat figyelmen kívül.

[50] A másodlagos fellebbezési kérelem szerint abban az esetben, ha az ítéltábla az elsőfokú ítéleti döntéssel egyetért, azonban az összecszerűséget érintő alperesi védekezésnek (szabadsággal kapcsolatos igények elévülése, megváltott pihenőidő kérdése) helyt ad, úgy – mivel az összecszerűség körében újabb bizonyítási eljárás lefolytatása szükséges – az ítélet hatályon kívül helyezésének van helye.

[51] A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását. A Kúria fellebbezésben hivatkozott Mfv.II.10.025/2024/6. számú határozatán túl azonos tényállás mellett, a per tárgyát képező jogkérdésben számos precedensképes határozatot hozott (Mfv.IV.10.074/2024/4., Mfv.II.10.067/2024/4., Mfv.II.10.064/2024/6., Mfv.IV.10.053/2024/4., Mfv.V.10.051/2024/5., Mfv.V.10.048/2024/5., Mfv.V.10.046/2024/5. és Mfv.IV.10.044/2024/6. számú végzések), melyekben valamennyi kúriai tanács következetesen azonos jogi álláspontot képviselt és kimondták, hogy az Mt. 104-106. §-ai alapján a munkavállalót akkor is megilleti a napi pihenőidő, ha a munka befejezését közvetlenül követő naptári napon nem végez munkát, hanem heti pihenőidejét tölti. Amennyiben a munkáltató a heti pihenőidő előtt a napi pihenőidő beosztását elmulasztotta, akkor a munkavállalónak rendkívüli munkaideje keletkezik, amelyre pótlék illeti meg, amely pótlék a munkavállalókat a heti pihenőidő kezdetétől visszafelé számított, a napi pihenőidőnek megfelelő időszámba eső munkaidőre jár. A fellebbezés gyakorlatilag a Kúria precedensképes határozataiban kifejtett következetes, a joggyakorlat alakítását, meghatározását közvetlenül célzó jogi álláspontot támadja.

[52] Már az AB határozatban kifejtettekből is kitűnik, hogy az Mt. 104. §-a szerinti napi pihenőidő, valamint a 105. §-a szerinti heti pihenőnap (és a 106. § szerinti heti pihenőidő) önálló jogcímen, egymástól elkülönülten illeti meg a munkavállalókat. Az EUB ítélete – mely nyilvánvalóan az Irányelvet volt hivatott értelmezni – nagyon tiszta, határozott jogi álláspontot tükröz. Az az Irányelv értelmezését végzi el csupán (a magyar jogot direkt módon nem érinti, nem is érintheti), ezáltal ugyanakkor segíti annak a nemzeti jognak, jogszabályi rendelkezésnek az értelmezését is, amely célja az Irányelv implementálása. A Kúriát és az alsóbb szintű magyar bíróságokat az EUB döntése köti, ideértve annak indokolását is.

[53] Amennyiben helytálló lenne az alperes azon álláspontja, miszerint a magyar munkajogi szabályozásban a napi pihenőidő beleolvad a heti pihenőidőbe, az szükségszerűen arra a következtetésre vezetne, hogy a magyar munkajogi szabályozás ellentétes az

Irányelvvel. Az elsőfokú bíróság a jogszabályok helyes értelmezésével és az irányadó bírói gyakorlatnak is hiánytalanul megfelelően jutott arra a következtetésre, hogy az Mt. 104-106. §-ai alapján a munkavállalókat a heti pihenőidőt megelőzően (tehát akkor is, ha a napi munkavégzés befejezését követő naptári napon nem végez munkát) is megilleti a napi pihenőidő.

[54] A fellebbezési érveléssel szemben a jelen jogvita szempontjából semmilyen jelentősége nincs a 2023. január 1-től hatályos Mt. 104. § (5) bekezdésének. Az Alaptörvénynek és az Irányelvnek kizárólag a Kúria fentebb hivatkozott határozataiban kifejtett álláspont felel meg, amitől való eltérésnek nincs tartható indoka. Ugyanígy nem vehető figyelembe a Vtv.-t módosító 2025. évi LV. törvény indokolása, hiszen az Mt. napi és heti pihenőidőre vonatkozó rendelkezései visszamenőleg nem módosíthatók, és csak az a jogalkotói szándék lehet irányadó, amit az eredeti törvényi indokolás tartalmazott.

[55] A felperesek utaltak arra, hogy a keresetváltoztatásaik előtt és után ugyanazon szabadságos napokat érintően érvényesítettek igényt, e tekintetben a kereseteiket nem változtatták meg, csupán az igényösszegszerűségét határozták meg másként, a Kúria iránymutatása szerint. A kereset jogalapját tehát nem változtatták meg, ezért az alperes elévülési kifogása nem alapos.

[56] Kiemelték azt is a felperesek, hogy a fellebbezésben foglaltaktól eltérően nem módosítottak önkényesen az alperes által készített munkaidő-beosztáson, illet az elsőfokú bíróság sem tett, sőt kifejezetten ahhoz ragaszkodva, azt jogszerűvé téve határozta meg azt a rendkívüli munkaidőt, ami a napi pihenőidő elmaradásával kapcsolatosan merült fel. Az igaz, hogy a munkaidő-beosztás joga a munkáltatót illeti meg, azonban nem korlátlanul. A jogellenes munkaidő-beosztás jogkövetkezményeit pedig mindig a jogszerűhöz képest kell levonni, így, ha a jogszabályba ütköző beosztáshoz képest a jogszerű rendkívüli munkaidőt eredményez, annak pótlékára a munkavállaló jogosultságot szerez. A munkaidő rendkívüliségének minősítését a jogszerű munkaidő-beosztáshoz képest kell elvégezni, hiszen a jogalkotó nem jogellenes munkáltatói intézkedésekhez mérten kívánta meghatározni a munka díjazását. Viszonyítási pontként nem az elrendelést, hanem a jogszerű beosztást kell tehát alapul venni. Az alperesi hivatkozással szemben nem rendes, beosztás szerinti munkaidőre érvényesítettek követelést a perben, hanem olyan időszakokra, amikor törvényesen a napi pihenőidőket kellett volna tölteniük, és amely időszakokra az alperesnek tilos lett volna munkaidőt beosztania.

[57] Az alperes jogi érvelése téves és azt alappal nem osztotta az elsőfokú bíróság abban a kérdésben, hogy kizárt a napi pihenőidőben a rendkívüli munkaidő felmerülése akkor, ha a heti pihenőidőben rendkívüli munkavégzést rendelt el a munkáltató. A heti pihenőidőben elrendelt rendkívüli munkaidő és a napi pihenőidő törvényes helyére elrendelt (szintén rendkívüli munkaidőben történt) munkavégzés díjazása közt ugyanis nincs kapcsolat. A heti pihenőidőben való munkavégzés jogkövetkezményei egyfelől az alapbérre és a kompenzációs pihenőidőre vagy pótlékra való jogosultság, másrészt pedig az, hogy ezen munkavégzés után is biztosítani kell a 11 óra pihenőidőt a munkavállaló következő munkavégzésének a

megkezdéséig. Ugyanakkor az, hogy a munkáltató munkavégzést rendel el a heti pihenőnapon/pihenőidőben, nem eredményezi azt, hogy a már beosztott heti pihenőidő elveszítené ezen jogi jellegét, mint ahogy az előtte beosztott vagy beosztandó napi pihenőidő minősítése sem változik. Nem érinti a napi pihenőidőben elrendelt munkavégzés díjazását, ha az azt követő heti pihenőidőben a munkavállalót a munkáltató munkavégzésre osztotta be.

[58] Nem valós, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, miszerint rendkívüli munkavégzésért járó pótlék iránti igényt érvényesítettek-e olyan időszakra, amelyre az alperes már fizetett ilyen pótlékot, mert saját munkaidő-beosztásához képest is rendkívüli munkaidőt osztott be az érintett időszakba. Az elsőfokú bíróság az ítéletét az összecszerűség tekintetében a peres felek egyező előadása alapján hozta meg, ezért gyakorlatilag nem maradt nyitott kérdés a perfelvétel lezárását követően, kettős igényérvényesítése a perben pedig nem is volt. Az alperes fellebbezése sablon-szerű, nincs tekintettel a konkrét per egyediségére.

[59] Téves az alperes azon hivatkozása is, hogy a heti pihenőidő elé általa beosztani elmulasztott napi pihenőidő tartamára eső munkaidőt átminősítette volna rendkívüli munkaidőnek. Az igényérvényesítéseik egyáltalán nem befolyásolták, nem módosították azt a körülményt, hogy az érintett munkaidőkeretekben (naptári hónapokban) meddig tartott (mikor merült ki) a keretbe tartozó munkaidő, és mikortól kezdődtek a kereten felüli, rendkívüli munkaidőnek minősülő munkaórák. A fellebbezési érvelés alapján, a munkaidőkereten felüli munkaórák pótlékaként már elszámolt és kifizetett összegek levonásával az alperes gyakorlatilag nem tesz mást, mint visszaköveteli a szerinte jogalap nélkül kifizetett pótlékot, ami az Mt. 164. §-ában rögzített időkorlátba ütközik.

[60] Az I. r. felperes mint munkavállalói képviselő által igénybe vett munkaidő-kedvezmény tekintetében az elsőfokú bíróság álláspontja helyes volt. A munkaidő-kedvezmény időtartama mindig a beosztott munkaidőt érinti. Ennek az időtartamnak a munkaidő jellegét nem minősíti pihenőidővé az a tény, hogy a munkavállaló alatta nem munkát végez, hanem érdekképviselői tevékenységet lát el. A munkaidő-kedvezmény teljes tartama tehát munkaidő, és minden szempontból így is viselkedik. A munkaidő-kedvezmény biztosításának az elsődleges jogalkotói célja az, hogy annak tartamára ugyanolyan helyzetbe hozni a munkavállalót minden szempontból, mintha munkát végezne.

[61] A Gyulai Törvényszék fellebbezésben hivatkozott ítéletének felülbírlata nem képezi a jelen per tárgyát, az amúgy is egy olyan nem jogerős, elsőfokú ítélet, amely „tartható indok nélkül tért el” a Kúria precedensképes határozataiban foglaltaktól.

[62] Az alperes másodlagos fellebbezési kérelmével összefüggésben rámutattak a felperesek arra, hogy már a perfelvétel során hiánytalanul tisztázták az összecszerűség körében felmerült kérdéseket. Bizonyítási indítvány előterjesztésére az alperes részéről nem került sor sem az elsőfokú eljárás során, sem a fellebbezésben, amihez képest nem érhető,

hogy milyen további bizonyítás szükségességét állítja az alperes, amely a másodfokú eljárás során nem fogantatható, és amely az elsőfokú eljárás megismétlését igényli.

[63] Az ítéltábla az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét, a kereseteket részben elutasító rendelkezését, nem érintette. A fellebbezést alaptalannak találta, amelynek elbírálása során a felülbírálati jogkörét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között gyakorolta [Pp. 370. § (1) bekezdés], tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének kötelező hatályon kívül helyezésére okot nem talált és eltérő anyagi pervezetés sem volt indokolt [Pp. 370. § (2)-(4) bekezdés].

[64] Az elsőfokú bíróság a másodfokú felülbírálat szempontjából releváns tényállást helyesen állapította meg, az irányadó jogszabályok helytálló értelmezésével érdemben is helyes döntést hozott, figyelemmel volt az EUB ítéletére, az AB határozatra és a Kúria releváns döntéseire is. Az alapvetően jogkérdésekben meghozott ítéletét a Pp. 346. § (5) bekezdésének megsértése nélkül az elsőfokú bíróság megindokolta, azzal az ítéltábla – a fellebbezéssel érintett részében – egyetértett és kizárólag a fellebbezésben foglaltak miatt tér ki a következőkre.

[65] Az elsődleges fellebbezési kérelmében az alperes kizárólag a keresetek jogalapját vitatta és kérte a keresetek teljes elutasítását, az összecszerűség vonatkozásában elfogadta az elsőfokú bíróság számítását és ebből következően a marasztalás meghatározott összegét.

[66] A jogalap körében az alperes fellebbezési érvelésével (és a teljes eljárásban következetesen előadott nyilatkozataival) ellentétben nem a magyar munkajog „hagyományainak” volt jelentősége, hanem a munkaidő és a pihenőidők (napi és heti) magyar és uniós jogi szabályozásának.

[67] Az Irányelv napi és heti pihenőidőre vonatkozó rendelkezéseit a magyar jogalkotó az Mt. már hivatkozott szakaszaival ültette át, implementálta, ezért ezen szabályok a Charta 51. cikk (1) bekezdés értelmében az uniós jog végrehajtásának minősülnek, a perben tehát mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróságnak részben uniós jogot kellett alkalmaznia, „az uniós jog alkalmazási körében” kellett eljárnia. Tekintettel arra, hogy az Mt. pihenőidőkre vonatkozó rendelkezései az uniós jog alkalmazási körébe tartoznak, az Irányelvet hajtják végre, ezért a Charta által biztosított alapvető jogokat tiszteletben kell tartani, az uniós jog alkalmazhatósága magában foglalja a Charta által biztosított alapvető jogok alkalmazhatóságát {lásd ebben az értelemben C-617/10. számú Åkerberg Fransson ítélet [21] pont}. Kiemeli azt az ítéltábla, hogy a valamennyi munkavállalót megillető, a napi, valamint heti pihenőidőhöz való jog nemcsak az uniós szociális jog különlegesen fontos szabálya, hanem azt kifejezetten rögzíti a Charta 31. cikkének (2) bekezdése is, amely az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikk (1) bekezdése értelmében a Szerződésekkel megegyező jogi kötőerővel rendelkezik. Az Irányelvet, különösen annak 3. és 5. cikkét,

amelyek ezen alapvető jogot pontosítják, e jog fényében kell értelmezni, és e rendelkezések nem értelmezhetők megszorítóan a munkavállalót az Irányelv alapján megillető jogok kárára {lásd ebben az értelemben C-55/18. számú CCOO ügyben 2019. május 14-én hozott ítélet [31]-[32] és [42]-[44] pontok, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat}.

[68] Az Irányelv célja az, hogy minimumkövetelményeket állapítson meg a munkavállalók élet- és munkafeltételeinek javítása érdekében többek között – a pihenőidőkre vonatkozó – nemzeti jogszabályok közelítése révén. Ennek a munkaidő-szervezés területén az Európai Unió szintjén történő harmonizációnak az a célja, hogy a munkavállalók biztonságának és egészségének jobb védelmét biztosítsa azáltal, hogy ez utóbbiaknak megfelelő minimális – napi és heti – pihenőidőt biztosít. Az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikk (3) bekezdésében rögzített lojális együttműködés elve pedig megfelelő keretet ad a tagállami bíróságoknak arra, hogy a nemzeti jogszabályt az Irányelv rendelkezéseivel összhangban értelmezzék.

[69] Az Irányelv 3. és 5. cikke rendelkezéseinek megfelelően a tagállamok tehát egyrészt kötelesek meghozni a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy minden munkavállalót 24 órás időtartamonként 11 összefüggő órából álló minimális napi pihenőidő, illetve hétként legkevesebb 24 órás, megszakítás nélküli pihenőidő illessen meg. Mivel azonban az Irányelv 3. és 5. cikke nem határozza meg azokat a konkrét részletes szabályokat, amelyekkel az ott szabályozott jogok érvényesülését a tagállamoknak biztosítaniuk kell, a tagállamok mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek azon konkrét részletes szabályok elfogadása tekintetében, amelyekkel biztosítani kívánják az ezen Irányelvben foglalt jogok érvényesülését. Ugyanakkor a tagállamoknak garantálniuk kell, hogy e jogok hatékony érvényesülése teljes mértékben biztosított legyen, lehetővé téve, hogy a munkavállalók ténylegesen részesüljenek a napi és heti minimális pihenőidőben. A tagállamok által az Irányelv előírásai végrehajtásának biztosítása érdekében meghatározott részletes szabályok semmiképpen nem lehetnek olyanok, amelyek megfoszthatják lényegüktől a Charta 31. cikkének (2) bekezdésében kimondott jogokat, valamint az Irányelv 3. és 5. cikke által biztosított jogokat {lásd ebben az értelemben C-531/23. számú ügy HJ és US, MU, [33] és [35] pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat}.

[70] Az elsőfokú bíróság helyesen ítélte azt meg, hogy az Mt. – az irányelvi minimumtól eltérően – a heti pihenőidő vonatkozásában egy kedvezőbb hazai szabályozást rögzít. Ez a kedvezőbb szabályozás azonban az EUB ítélete értelmében és a Kúria elsőfokú bíróság által is hivatkozott végzései alapján (Mfv.II.10.025/2024/6., az Mfv.IV.10.044/2024/6. és az Mfv.II.10.055/2024/6. számú végzések) nem vezethet ahhoz, hogy a két pihenőidő (napi, heti) egymást átfedve, vagy a napi pihenőidő a heti pihenőidőbe beolvadva kerüljön kiadásra. Az Irányelv átültetését követően a nemzeti bíróságoknak az átültetett nemzeti jogszabályt kell alkalmazniuk, amelynek értelmezése során figyelemmel kell lenniük az Irányelv célkitűzéseire, rendelkezéseire {lásd ebben az értelemben C-106/89. számú ügy Marleasing SA és La Comercial Internacional de Alimentacion SA. [8] pont}. Erre tekintettel az Mt. 104. §-ának és az Mt. 106. §-ának értelmezése és ezzel a jogvita eldöntése során a törvényszék helyesen tekintette az EUB ítéletét irányadónak. Mindebből pedig kétséget kizáróan az következik, hogy a napi pihenőidő kiadása a munkavégzést követően abban az esetben is külön jogcímen kötelező, ha azt nem munkavégzés követi. Erre figyelemmel pedig

nincs jelentősége annak sem, hogy a magyar szabályozás (az Irányelv 15. cikkében biztosított lehetőséggel élve) az Irányelvben meghatározott összesen 35 óra időtartamot meghaladó egybefüggő heti pihenőidőt biztosít. Az alperes ezzel ellentétes érvelése nem képezhetette alapját a jogvita elbírálásának. Az EUB ítélete nem „írta felül” a magyar jogi normákat és az AB határozatot, az elsőfokú bíróság pedig nem „alkotott jogot”, nem sértette meg a contra legem jogalkalmazás tilalmát.

[71] Az ítéltábla megállapította, hogy az alperes tévesen értelmezte az EUB ítéletét, abban ugyanis az EUB nem fogalmazta át az elsőfokú bíróság által feltett kérdéseket és válaszában kifejezetten a magyar jogi szabályozás és az alperesi KSZ alapján, azokat elemezve foglalt állást az uniós jog tartalmát, célját és rendeltetését illetően, ezért az elsőfokú bíróság helytállóan tekintette ezen értelmezést irányadónak a jogvita elbírálása során. Az eljárása nem sértette az Alaptörvény XXVIII. cikkét (és egyéb rendelkezését), valamint nem eredményezte a törvényes bíróhoz való jog sérelmét sem.

[72] Az alperes érvelésével szemben a Kúria a hivatkozott határozataiban nemcsak egyszerűen „átvette” az EUB értelmezését, hanem az EUB ítéletében lefektetett, az Irányelv 3. és 5. cikkéhez kapcsolódó minimumkövetelményeket, így különösen a jogcím szerinti elkülönítés követelményét maradéktalanul szem előtt tartva azt az értelmet tulajdonította az Mt. 104. §-ában és 106. §-ában foglaltaknak, mely egyedülként volt képest biztosítani a magyar szabályozás uniós jognak való megfelelését. Az EUB az ítéletében az uniós jog értelmezése mellett nem végezte el egyúttal a tagállami (magyar) jog értelmezését is, ilyen indokolást a Kúria sem rögzített egyik végzésében sem. A Kúria kizárólag azt mondta ki, hogy az EUB az előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdésekre olyan hasznos választ (C-83/91. számú Meilicke-ítélet) adott, amely kijelölte és meghatározta a tagállami jog értelmezési kereteit. Minderre tekintettel nem volt elfogadható az alperes azon érvelése, miszerint az uniós napi és heti pihenőidőnek a magyar heti pihenőidőn belüli együttes biztosításával maradéktalanul érvényesülne mindkét uniós pihenőidő funkciója, és ezzel teljesülne az AB határozatban és az EUB ítéletben is megjelenő jogcím szerinti elkülönítés követelménye. Az alperes ezen érvelése voltaképpen a tartam szerinti megközelítést jelenti, mely az EUB ítélete óta nem tartható és nem helytálló értelmezés.

[73] A munkaidő – jogszerű – beosztása a munkáltatónak nemcsak joga, de kötelezettsége is [Mt. 96. § (1) bekezdés], meghatározására pedig egyértelmű jogszabályi rendelkezések alkalmazandók, azokat kötelezően be kell tartani (például: Mt. 104. §, 106. § és 124. §); mindezek nemteljesítése tehát jogszabálysértő mulasztás. A szabályozás logikája egyértelműen a jogszabálynak megfelelően megállapított munkaidő-beosztásból indul ki és nem számol azzal, hogy a munkáltató a jogszabályi rendelkezéseknek nem megfelelő munkaidő-beosztást készít. A munkaidő-beosztás szabálytalansága esetén nem a pihenőidő – napi, illetve heti – jellegének, hanem a beosztás elmulasztásának van jelentősége, mert az Mt. 104. § (1) bekezdése nemcsak „mérték”, hanem „beosztási” szabályt is tartalmaz. Az Mt. 15. § (5) bekezdése szerint a megállapodás teljesítése során tett jognyilatkozatnak nem minősülő nyilatkozat, továbbá a munka irányításával összefüggő munkáltatói jognyilatkozat tekintetében a 20–26. §-ban foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni, azaz az érvénytelenség szabályai nem irányadók. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy az alperes által – az előzőek értelmében – szabálytalanul, jogellenesen elkészített munkaidő-beosztástól

az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásakor nem térhetett el, vagy „fiktív” munkaidő-beosztást alkalmazott volna.

[74] Az alperes az EUB ítélete, a Kúria végzései és az AB határozat után alappal nem hivatkozhat arra, hogy a magyar napi és a heti pihenőidő szabályok nem értelmezhetők különállóan, hiszen éppen az ezzel ellentétes jogértelmezés eredményezne jogbizonytalanságot. Az elsőfokú bíróság – az alperes érvelésével ellentétben – nem minősítette a foglalkoztatásokat általánosságban és visszamenőlegesen jogellenessé, hiszen jogsértés csak egyedi ügyekben, az ott feltárt körülmények alapján állapítható meg az elévülési idő figyelembevétele mellett.

[75] Az alperes alaptalanul kifogásolta azt is a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta azon megállapítását, hogy a magyar jogalkotó a napi pihenőidő szabályozásánál az Irányelv 3. cikke szerinti minimumkövetelményt vette át, azonban a heti pihenőidő vonatkozásában a munkavállalók számára kedvezőbb szabályozásként az Irányelv 24 órás minimumához képest – főszabály szerint – 48 órát biztosít. Az Irányelv 3. és 5. cikkeinek, az Mt. 104. és 106. §-ával való egybevetéséből a hazai kedvezőbb szabályozás az Irányelv 5. cikke és az Mt. 106. §-a vonatkozásában egyértelmű, az további indokolásra nem szorul.

[76] A pihenőidő fogalmának eltérő hazai és uniós tartalmával kapcsolatban kifejtett részletes fellebbezési érveléssel az ítéltábla nem foglalkozhatott, tekintettel arra, hogy ebben a körben a fellebbezés csak utalást tartalmazott, érdemi kifejtést viszont nem. A fellebbezésben az alperes lényegében részletesen újra megismételte az elsőfokú eljárás során általa már előadottakat, több helyen arra hivatkozva, hogy a felperesek érvelése miatt hibás. A másodfokú eljárás azonban nem az elsőfokú eljárás megismétlése, mivel az ítéltáblának az elsőfokú ítéletet kell felül-, illetőleg a fellebbezést elbírálnia, nem pedig az alperes elsőfokú eljárás során tett tényelőadásait. Ezért a Pp. hatálya alatt is következetes bírói gyakorlat szerint (lásd ebben az értelemben például Kúria Pfv.VI.24.583/2022/6. számú ítélet) a fellebbező félnek a fellebbezésben kell feltüntetnie – egyebek mellett – a Pp. 371. § (1) bekezdés b) és d) pontjai körében, hogy a másodfokú bíróság milyen okból változtassa meg az elsőfokú határozat kifogásolt rendelkezését, illetőleg melyek azok az anyagi és/vagy eljárási jogszabálysértések, amelyekre a fellebbezést alapítja. Erre tekintettel az alperesnek a fellebbezésben megismételt előadása, amellyel lényegében fenntartja az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait, nem pótolja annak az anyagi vagy eljárási szabálysértésnek a megjelölését, amelyre a fellebbezést alapítja.

[77] Rámutat arra az ítéltábla, hogy az alperes szükségtelenül foglalkozott az Mt. 104. §-ának 2023. január 1-től hatályos (5) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, hiszen az a perrel érintett időszakban még nem volt hatályban, ezért annak értelmezése, illetve az uniós joggal összefüggő vizsgálata jelen perben irreleváns. Ugyanez a helyzet a Vtv. 2025. július 1-től hatályos szabályaival és az ahhoz fűződő előterjesztői indokolással kapcsolatban.

[78] Nem értett egyet az ítéltábla az alperesnek azzal a hivatkozásával sem, mely szerint az elsőfokú bíróság ítéletében eltért a Kúria Mfv.X.10.257/2019/7. számú ítéletétől. Az elsőfokú bíróság a döntése során erre az ítéletre figyelemmel volt, annak megállapításaira az ítélete indokolásában utalt is, mint ahogy a Kúria a hivatkozott precedensképes döntéseiben is azt irányadónak tekintette. Az elsőfokú bíróság ezért ezzel összefüggésben sem sértette meg az indokolási kötelezettségét.

[79] A jelen jogvita tárgyát nem az képezte, hogy az alperes a napi munkavégzést követően a másnapi munkanapot megelőzően biztosította-e a napi pihenőidőt, hanem az, hogy a heti pihenőidő (és kiadott szabadság) előtt, a munkavégzést követően biztosította-e azt. Mindezekből következik az is, hogy az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt akkor, amikor érdemben elbírált a felpereseknek azokat a keresetváltoztatásait, amelyben a szabadságot megelőzően nem biztosított napi pihenőidők vonatkozásában terjesztettek elő a rendkívüli munkavégzésért járó bérpótlék iránti igényt, hiszen nem annak volt jelentősége, hogy azokat a felperesek szabadság előtti napokra érvényesítették, hanem annak, hogy azon napok vonatkozásában az alperes szintén nem tett eleget annak a kötelezettségének, hogy a napi pihenőidőt biztosítsa a munkavégzést követően úgy, hogy az elkülönüljön az egyéb munkaidőnek nem minősülő időtartamoktól. A felperesek megváltoztatott kereseteinek a jogalapja ugyanaz volt, mint a heti pihenőidő előtt nem biztosított napi pihenőidő esetében, azaz ugyanaz volt a keresetek tényállítása, jogállítása és az érvényesített jog is.

[80] A felperesek az eredeti kereseteiket 2021. február 2-án terjesztették elő, melyekben az I. rendű felperes 1 006 190 forint, a II. rendű felperes 2 580 771 forint, a III. rendű felperes 2 525 166 forint, míg a IV. rendű felperes 2 092 355 forint elmaradt pihenőnapi bérpótlék megfizetésére kérték az alperest kötelezni a 2018. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra. A felperesek 2024. december 12-én nyújtották be azon keresetváltoztatásaikat, amelyben arra tekintettel is érvényesítették igényt, hogy a szabadságot megelőzően is megillette őket a napi pihenőidőre való jogosultság a munkavégzést követően, a marasztalás összegét akkor az I. rendű felperes 2 158 249 forintban, a II. rendű felperes 2 485 464 forintban, a III. rendű felperes 2 737 411 forintban, míg a IV. rendű felperes 2 686 491 forintban határozták meg.

[81] Az ítéltábla megállapította, hogy a perben a felperesek eredeti kereseteikben ugyan részben alacsonyabb összeget érvényesítettek a napi pihenőidők kiadásának elmulasztásával összefüggésben, mint későbbi keresetváltoztatásaikban, azonban azok előterjesztésére a per folyamán megszületett kúriai precedensképes határozatok folytán végzett anyagi pervezetés és a számítások módosítása miatt került sor. A szabadsághoz kapcsolódó igény az eredeti keresetekben is megjelölt időszakokhoz kapcsolódott, a felperesek az abban megjelölt tárgydíszakon nem terjeszkedtek túl.

[82] A munkabért, ezzel együtt a pótlékkülönbözetet is a tárgyhót követő hónap 10. napjáig kellett volna a felperesek részére megfizetni. Az, hogy adott tárgyhó tekintetében a bérpótlék-különbözet iránti követelés pontosan milyen összegű pusztán számszaki és nem jogalapi kérdés [figyelemmel a számítások helyességét az alperes bizonyítási kötelezettségébe

utaló Pp. 522. § (1) bekezdésére is], az az elévülés megszakadását az adott hónapra érvényesített követelés ténye tekintetében nem érinti. Ezt meghaladóan pedig a szabadságot már az eredeti keresetben is figyelembe vették a felperesek a számításaik során, a perben a szabadsággal összefüggő jogkérdésekre és számításokra a felek folyamatosan, már a keresetváltoztatást megelőzően előterjesztették nyilatkozataikat. A felperesek keresetének jogi- és ténybeli alapját továbbá végig az képezte, hogy az alperes elmulasztotta a munkavégzést követően a napi pihenőidő kiadását, aminek a jogkövetkezménye – ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helytállóan rögzítette – az Mt. 143. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a rendkívüli munkavégzésért járó pótlék.

[83] Az ítéltábla emellett hivatkozik arra is, hogy a Kúria a Pfv.IV.21.510/2021/8. számú végzése értelmében a perindítás estén az elévülés megszakadása nem korlátozódik arra az összegre, amelynek a megfizetése iránt a keresetet benyújtották, de a Kúria Pfv.III.21.208/2021/6. számú részítélete is rámutat arra, hogy a követelés bekövetkeztétől az addig keresettel nem érvényesített kérelemek elévültek, amennyiben a két keresetnek alapvető eltérései vannak. A perbeli esetben azonban ez nem volt megállapítható, mivel a felperesek nem önálló, szabadság kiadása vagy megváltása jogcímen érvényesítettek igényt, hanem azon a jogalapon, hogy az alperes a munkavégzést követően nem biztosította a napi pihenőidőt szabadság esetén sem, emiatt a munkaidő-beosztás jogellenes. A követelés kiindulópontja nem a szabadság, hanem a napi munkavégzést követő napi pihenőidő kötelező kiadásán alapult, ezért a felperesek a kereseteiket megváltoztathatták, az igények nem évültek el.

[84] Megjegyzi az ítéltábla, hogy az alperes a fellebbezésében nem fejtette ki, hogy a keresetmódosításokkal érintett és az általa hivatkozott elévülés pontosan mely napokat, mely időszakokban teljesített szolgáltatásokat érintett, a szabadságok előtti napi pihenőidőkre eső pótlékok figyelmen kívül hagyásával esetlegesen mennyivel csökkenne a felpereseknek megítélt összeg. Ennek tisztázására irányult a másodlagos fellebbezési kérelme – az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére –, amivel kapcsolatban a Pp. 384. § (2) bekezdésének b) pontjára hivatkozott. A Pp. 384. § (2) bekezdésének b) pontja szerint azonban a másodfokú bíróság akkor helyezi hatályon kívül az ítéletet, ha az ügy érdemében az a) pont alapján dönteni nem lehet. Ez a jogszabályhely pedig a Pp. 369. § (4) bekezdésébe foglalt felülbírálati jog gyakorlására utal vissza, mely szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének, illetve eljárásának az anyagi pervezetéssel összefüggő részét csak az anyagi jogi felülbírálat részeként vizsgálhatja és minősítheti, úgy, hogy egyúttal köteles elvégezni a saját anyagi jogi álláspontja szerint helyes anyagi pervezetést és az ezzel összefüggő intézkedéseket megtenni. Az anyagi pervezetésnek azonban nem feladata valamennyi lehetséges, de nem érvényesített igény felderítése, az ehhez szükséges bizonyítékok felkutatása. A bíróság aktivitása nem terjedhet ki elő nem terjesztett igényekről való tájékoztatásra, új tények, új szempontok perbe vezetésére. Az anyagi pervezetés nem jelent általános tájékoztatási kötelezettséget, szerepe csupán arra korlátozódik, hogy a felek tényállításait, nyilatkozatait tisztázza és konkretizálja, adott esetben alkalmat adjon a kiegészítésre (Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.914/2018/5/I. számú ítélet, megjelent: PJD2019. 32.). Az ítéltábla megállapította, hogy az alperes ténylegesen anyagi pervezetési hibára nem is hivatkozott a fellebbezésben, így az ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló kérelem ezen jogszabályhely alapján megalapozatlan volt.

[85] Az elsőfokú eljárásban a felek részletes nyilatkozatokat adtak elő a kereset összecszerűségének tisztázására, így az alperes akkor járt volna el megfelelően a fellebbezés előterjesztésekor, ha az általa ebben a körben vitatott tételeket pontosan, összecszerűen megjelöli, hiszen ebben az esetben – amennyiben természetesen a jogalapi vitatásával egyetértett volna – az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztathatta volna, de az elsőfokú eljárás megismétlése mindenképpen szükségtelen.

[86] A Kúria a precedensképes döntéseiben részletesen kifejtette, hogy a napi pihenőidő kiadása szabályának megszegése okán a jogkövetkezmény vizsgálata körében fenntartható és az adott tényállásra megfelelően alkalmazandó az Mfv.X.10.257/2019/7. számú határozatban kifejtett azon álláspont, hogy ha az nem volt biztosított, a munkáltató eljárása jogellenes és a jogellenességnek az a következménye, hogy az annak tartama alatt teljesített munkavégzés rendkívüli munkaidőben végzett munkának minősül, melynek ellentételezésére az Mt. 143. §-ában foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni. Ebből következően viszont nem volt jelentősége a fellebbezésben a rendkívüli munkavégzés jogi megítélésével kapcsolatban kifejtett alperesi álláspontnak sem.

[87] Helytállóan döntött az elsőfokú bíróság az úgynevezett „megváltott heti pihenőidőkkel” és a munkaidőkereten felül végzett munkáért az alperes által már az Mt. 143. § (2) bekezdés b) pontja alapján megfizetett pótlékok le nem vonhatóságával összefüggésben is. Az alperes a „megváltott heti pihenőidőket” heti pihenőidőként jelölte ki, ekként tartotta nyilván és a munkaidőkeret elszámolásakor is heti pihenőidőként vette figyelembe méghozzá teljes tartamában. A heti pihenőidő tehát ezekben az esetekben is rögzült méghozzá a közölt munkaidő-beosztás szerinti helyében és időtartamában. A „megváltott heti pihenőidőt” pedig utóbb már nem lehet lakóhelyi napi pihenőidőként figyelembe venni. Az alperesi érvelés elfogadása arra vezetne, hogy az alperes ugyanazon időtartamot egyszerre vehetné figyelembe heti pihenőidőként és lakóhelyi napi pihenőidőként, hiszen az alperes az általa megváltottnak tekintett, ezáltal álláspontja szerint heti pihenőidő jellegét elvesztett időtartamra alapozva állította azt, hogy megfelelő idő telt el az egyes munkavégzések között, vagyis azt, hogy biztosította a lakóhelyi napi pihenőidőt. Önmagában azonban az, hogy a heti pihenőidőben az alperesnek lehetősége volt rendkívüli munkavégzést elrendelni, nem jelenti egyben azt is, hogy ezáltal a teljes heti pihenőidőt megváltotta volna, és a kijelölt heti pihenőidőt ne kellett volna továbbra is heti pihenőidőnek tekinteni. Rámutat arra is az ítéltábla, hogy az alperes nem a heti pihenőidőket váltotta meg, hanem a heti pihenőidőben elrendelt rendkívüli munkavégzést kompenzálta. A teljes levonásra alapított érvelés így már önmagában azért sem lehet helytálló, mert a kijelölt heti pihenőidőnek a rendkívüli munkavégzést meghaladó részében nem történt semmilyen „megváltásként” értelmezhető alperesi teljesítés. A lakóhelyi napi pihenőidőket már az eredeti munkaidő-beosztás szerint is biztosítania kellett volna az alperesnek a heti pihenőidőket és a szabadságokat megelőzően. A keresetek ezen eredetileg is biztosítandó lakóhelyi napi pihenőidők elmaradását sérelmezték, így a heti pihenőidőket és az azok alatt elrendelt rendkívüli munkavégzéseket a felperesek igényérvényesítése a keresetváltoztatást követően egyáltalán nem is érintette.

[88] A munkaidőkereten felül végzett munkáért az alperes által az Mt. 143. § (2) bekezdés b) pontja alapján már fizetett pótlékot, azonban azok levonására irányuló fellebbezési érvelés is alaptalan, ugyanis az Mt. 143. § (2) bekezdésének a) és b) pontjai

nyilvánvalóan külön jogcímként kezelik és rendelik megfizetni a munkavállaló részére a bérpótlékot. Emellett a munkaidő-beosztás szerinti napi munkaidőt meghaladóan elrendelt munkavégzés esetén – amennyiben munkaidőkeretet alkalmaz a munkáltató – nem biztos, hogy az adott időszak a munkaidőkereten felüli munkavégzést is eredményez, és fordítva, amennyiben a munkaidőkeretet meghaladóan rendel el munkavégzést a munkáltató, az nem biztos, hogy a munkaidő-beosztástól is eltérő lesz. Mindebből pedig az következik, hogy a keresettel érvényesített és a jogellenesen ki nem adott lakóhelyi napi pihenőidőkre (és utazási normaidőkre) eső munkavégzések az Mt. 143. § (2) bekezdés a) pontjában megjelölt – és nem más – jogcímen eredményeznek bérpótlék fizetési kötelezettséget az alperes oldalán, ezért egyáltalán nincs jelentősége annak, hogy a perrel érintett időszakban a munkaidőkereten felül végzett munkáért az alperes mikor és milyen mértékű bérpótlékot fizetett ki a felperesnek. Megjegyzi az ítéltábla, hogy az alperes ezen követelések tekintetében sem jelölte meg, pontosan, hogy melyik felperes mikor teljesített olyan munkaidőkereten felüli munkavégzést, amelyre az érintett szolgálat esetén már – összecszerően is megjelölten – fizetett bérpótlékot.

[89] Az ítéltábla megalapozatlannak találta az alperes fellebbezési érvelését az I. rendű felperes vonatkozásában is, aki érdekképviselési tevékenysége miatt munkaidő-kedvezményben részesült. Az I. rendű felperes fellebbezési ellenkérelmével egyetértve a munkaidő-kedvezmény időtartama mindig a beosztott munkaidőt érinti, és azt nem minősíti pihenőidővé az a tény, hogy az I. rendű felperes az alatt az idő alatt nem munkát végez, hanem érdekképviselési tevékenységet lát el. A munkaidő-kedvezmény teljes tartama ezért munkaidőnek minősül, ami után az általános szabályok szerint illeti meg a munkavállalót a napi pihenőidőre való jogosultság is. Az érdekképviselési tevékenység miatt biztosított munkaidő-kedvezmény nem jelenti azt, hogy az adott időszakot ne munkaidőként tartotta volna nyilván az alperes. Az Mt. 274. § (5) bekezdése és az Mt. 260. § (2) bekezdése szerint az I. rendű felperest az üzemi tanácsi tagi, valamint a szakszervezeti érdekképviselési tevékenységének az idejére a munkaidő kedvezményét meghaladóan díjazás illette meg, az lényegében egyfajta speciális munkavégzést (és semmiképpen sem pihenőidőt) jelentett. Mindebből pedig az következik, hogy a ki nem adott napi pihenőidő visszaszámolt időszakaiban érintett érdekképviselési tevékenység idejére is köteles az alperes bérpótlékot fizetni.

[90] A felperesek utóbb már nem vitatták, hogy az úgynevezett „túlnyúló szolgálatok” tekintetében a már megfizetett rendkívüli munkavégzésért járó pótlékokat meghaladóan további díjazásra nem jogosultak, ezen összegeket az elsőfokú bíróság a keresetektől le is vonta, ez eredményezte azok részleges elutasítását, ezért az ezzel összefüggő fellebbezési érvelés – miszerint az elsőfokú bíróság egyáltalán nem vizsgálta a heti pihenőidőket megelőző munkanapokon végzett rendkívüli munkavégzéseket érintő bérpótléokra eső esetlegesen kétszeres kifizetést – nem volt értelmezhető.

[91] A fellebbezés tartalmára, az alperes részletesen és ismételten hangsúlyozott álláspontjára tekintettel emeli ki azt az ítéltábla, hogy a bíróságoknak a határozataikat a szükséges mértékben kell megindokolniuk, amelynek körét az adott ügy jellege és az eljárás során tisztázásra váró körülmények terjedelme határozza meg. Az elsőfokú bíróság rögzítette a tényállást és az abból figyelembe vett körülményeket, továbbá a levont következtetésekről, a jogkérdésekben elfoglalt álláspontjáról is megfelelően számot adott. Önmagában az

indokolási kötelezettség megsértése pedig nem állapítható meg amiatt, hogy a levont következtetésekkel az alperes nem ért egyet (lásd ebben az értelemben például: Kúria Mfv.I.10.024/2019/7. számú, Mfv.I.10.133/2019/6. számú, Mfv.I.10.525/2018/5. számú ítéletek, utóbbi megjelent: BH2020. 83.). Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben több ügyben kifejtette, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a fél szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel való értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89] és 3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [27]}.

[92] Az alperes hivatkozott a Gyulai Törvényszéknek a jelen ügygel megegyező tárgyú munkaügyi perében meghozott 7.M.70.134/2024/44/I. számú elsőfokú ítéletére, azonban egyedi ügyben, más peres eljárásban esetlegesen alkalmazott eltérő jogértelmezésnek és ebből következően eltérő döntésnek jelen felülbírálat szempontjából nem volt jelentősége, ezért az ezzel összefüggő részletes hivatkozások figyelembevételét az ítéltábla mellőzte. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a hivatkozott ítélet nem emelkedett jogerőre és az abban foglaltak az ítéltáblát nem is kötik.

[93] Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét – az indokolás kiegészítésével – a Pp. 383. § (2) bekezdés első fordulata szerint helybenhagyta.

[94] Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért maga viseli a másodfokú eljárásban felmerült költségét, és köteles megfizetni a másodfokú eljárásban pernyertes felperesek perköltségét a Pp. 83. § (1) bekezdése értelmében.

[95] Másodfokú perköltségként merült fel a pernyertes felperesek oldalán az őket képviselő ügyvéd felszámított [Pp. 81. § (1) bekezdés] díja, melynek összegét az ítéltábla a fellebbezés benyújtásának időpontjára tekintettel alkalmazandó a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontja alapján, az 5. § (1) bekezdése szerint általános forgalmi adóval növelten határozott meg az I. rendű felperes vonatkozásában 136 974 forintban, a II. rendű felperes tekintetében 153 242 forintban, a III. rendű felperes részére 172 196 forintban, míg a IV. rendű felperes vonatkozásában 167 582 forintban.

[96] A fellebbezési illeték alapját, a pertárgyértéket a másodfokú eljárásban az ítéltábla az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése alapján 9 921 161 forintban állapította meg, a másodfokú eljárás illetékének a mértékét pedig az Itv. 46. § (1) bekezdése szerint 793 693 forintban határozta meg.

[97] A feleket a perben a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. § (1) bekezdés d) pontja értelmében megillető tárgyi költségfeljegyzési jogra tekintettel meg nem fizetett 793 693 forint fellebbezési eljárási illetéket a pervesztes alperes köteles megfizetni az állam javára, a nemzeti adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára a Pp. 101. § (1) bekezdése és a Pp. 102. § (1) bekezdése, valamint a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján.

[98] Tájékoztatja az ítéltábla az alperest, hogy az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni. Az Itv. 78. § (4) bekezdése szerint a fizetendő illeték a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé. Ha az alperes az illeték megfizetésére történő jelen felhívásnak a megjelölt határidőben nem tesz eleget, az illeték behajtására és megfizetésére az Itv. rendelkezéseit és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályokat kell alkalmazni.

[99] A másodfokú perköltség megfizetésére vonatkozó teljesítési határidő a Pp. 344. § (1) bekezdésén alapul.

[100] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja értelmében tárgyaláson bírálta el.

[101] Ez ellen az ítélet ellen a fellebbezés lehetőségét – megengedő szabály hiányában – a Pp. 365. § (2) bekezdése zárja ki.

Debrecen, 2026. február 24.

Dr. Tass Edina sk. a tanács elnöke, Dr. Rózsavölgyi Bálint sk. előadó bíró,
Dr. Riczu András sk. bíró